

"Bir mahreç bulmak ve müdavimlerin tefeyyüzünü temin etmek; hem de mekâtib-i âliye-i resmiyeye müsavi tutmak ve imtihanları, onların imtihanları gibi müntiç kılmak, akîm bırakmamaktır." Mahrec bulmak, ne anlamda kullanılmıştır?

Mahreç, burada talebelerin istikbalde rahat nefes alabilecekleri bir saygın iş ve makam olarak anlaşılmaktadır. Zira talebeler böyle bir çıkış yolu ve saygın bir diploma alamadıkları için, zenginler ilme değil ticarete, zekiler de medreseye değil mekteplere iltifat ettiler. Bu nedenle bunlara bir mahreç (*çıkış yolu ve diploma*) verilmelidir. Böylece medreseler zatında faydalı oldukları gibi, dünyevi olarak da fayda verebilisin. Bu manayı **"Bir mahreç bulmak ve müdavimlerin tefeyyüzünü temin etmek; hem de mekâtib-i âliye-i resmiyeye müsavi tutmak ve imtihanları, onların imtihanları gibi müntiç kılmak, akîm bırakmamaktır."** cümlesinde net görüyoruz.

Böylece devam eden talebelerin feyizleri de devam edecektir. Hem de yüksek okullara da denk tutulmalıdır. Hem de imtihanları da yüksek okulların imtihanları gibi neticeli ve verimli kılmak gerekir ki, medrese geleneği devam etsin ve kaliteli talebeler buraya iltifat etsin.

Ayrıca bir yol, bir tarz, bir kanal anlamında kullanılmıştır. Yani medrese ve mekteplerde bir yol, bir tarz, bir mahreç oluşturulmalı ki, buraya devam eden talebeler hem fen ilimleri açısından hem de din ilimleri açısından feyizlensinler, demektir.

Bu yol, bu tarz, bu mahreç ise; **din ve fen ilimlerinin mezcedilip beraber okutulmasıdır**. Üstad bu manayı **"bir mahreç bulmak"** şeklinde ifade edivermiş.